

РОЗДІЛ 2 ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

УДК 821.111-311.6'06.09:7.038.6Акройд П.
DOI <https://doi.org/10.32782/philspu/2025.9.16>

ПЕРЕКЛАД СЕРЕДНЬОВІЧНИХ КУЛЬТУРНИХ КОДІВ У «КЛЕРКЕНВІЛЬСЬКИХ ОПОВІДАННЯХ» П. АКРОЙДА

Бугрій Анастасія Сергіївна,

кандидат філологічних наук,
асистент кафедри теорії і практики перекладу з англійської мови
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
ORCID ID: 0000-0002-5411-8990

Боговін Ольга Володимирівна,

кандидат філологічних наук,
доцент кафедри реклами та зв'язків з громадськістю
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
ORCID ID: 0000-0002-2460-6811

Стаття присвячена аналізу роману П. Акройда «Клеркенвільські оповіді» як прикладу трансформаційних процесів, що відбуваються в межах літературного перекладу культурних кодів, і фокусується на постмодерністській реконструкції «Кентерберійських оповідань» Дж. Чосера. В ній розкриваються механізми переосмислення середньовічних наративів у контексті сучасної літератури; виявляються трансформації, яким піддаються персонажі, сюжетні лінії та наративні стратегії у процесі перекладу культурних кодів; досліджується, як П. Акройд здійснює індивідуалізацію чосерівських персонажів, надаючи їм психологічної глибини та адаптуючи до соціокультурних реалій XIV століття; аналізується трансформація структури роману, де лінійна композиція Дж. Чосера замінюється децентралізованим наративом, що відображає хаотичний стан Лондона.

Наукова новизна дослідження полягає в концептуалізації «перекладу» як аналітичної метафори для опису трансформаційних процесів у літературі, що дозволяє не лише по-новому інтерпретувати інтертекстуальні зв'язки, але й виявляти розгалужені парадигми значень у контексті постмодерністської рецепції класичних текстів. Результати розвідки підтверджують ефективність інтертекстуального аналізу для виявлення механізмів трансформації культурних кодів у процесі літературної рецепції, формуючи нові культурні наративи.

Ключові слова: трансформація, перекодування, середньовічна оповідь, реконструкція, сучасний англійський роман, постмодерністський історичний роман.

Buhrii Anastasiia, Bohovin Olha. Translation of Medieval Cultural Codes in Peter Ackroyd's Clerkenwell Tales

The article analyzes P. Ackroyd's *The Clerkenwell Tales* as an example of the transformational processes that emerge within the literary translation of cultural codes and focuses on the postmodern reconstruction of G. Chaucer's *Canterbury Tales*. It reveals the mechanisms of rethinking medieval narratives in the context of modern literature; reveals the transformations undergone by characters, plotlines, and narrative strategies in the process of translating cultural codes; and explores how P. Ackroyd individualizes Chaucer's *Canterbury Tales*, giving them psychological depth and adapting them to the socio-cultural realities of the fourteenth century; analyzes the transformation of the novel's structure, where the linear composition of G. Chaucer is replaced by a decentralized narrative reflecting the chaotic state of London.

The scientific novelty lies in conceptualizing "translation" as an analytical metaphor for describing transformational processes in literature, enabling both a new interpretation of intertextual relations and the identification of branched paradigms of meaning in the context of postmodern reception of classical texts. The findings of the study confirm the effectiveness of intertextual analysis to identify the mechanisms of transformation of cultural codes in the process of literary reception, forming new cultural narratives.

Key words: transformation, decoding, medieval narrative, reconstruction, modern English novel, postmodern historical novel.

Вступ. У британській літературі кінця XX – початку XXI століття спостерігається яскраво виражена тенденція до переосмислення та реконструкції минулого. Ця тенденція, відома як «новий історичний роман», базується на свідомому історизмі, що дозволяє відтворювати реальні події в контексті широкої історичної перспективи. Характерною рисою цього напрямку є взаємодія з документальними джерелами та різноманітними літературними стилями, що, у межах пост-

модернізму, сприяє багатогранному висвітленню історичного процесу і підкреслює відносність історичних наративів.

Аналіз сучасних досліджень постмодерністського історичного роману, зокрема праць Л. Хатчен [13], Б. Макхейла [14], К. Неша [15] та С. Онеги [16], дозволяє виділити ключові характеристики цього жанру: розмиття кордонів між літературою та історією, деконстрування поняття історичної істини, суб'єктивізація

нарративу, плюралізм інтерпретацій, інтертекстуальність, метафікція та використання анахронізмів.

Матеріали і методи. Теоретико-методологічна основа цієї статті викладена у наших попередніх публікаціях, а саме у працях «Культурний код як функціональний елемент сучасного літературознавчого дискурсу» [1] та „The concept of “code” in terminological apparatus of literary methodologies: historiographic aspect” [2] О. Боговін та розвідці «Літературна реконструкція як діалог минулого й сучасного в романі «Щиголь» Д. Тартт» [3] А. Бугрій, методологія якої ґрунтується на аналізі інтертекстуальних зв'язків та трансформації культурних кодів у процесі літературної реконструкції, що дозволяє дослідити, як сучасні автори переосмислюють та адаптують класичні тексти до нового соціокультурного контексту.

Метою нашого дослідження є аналіз роману П. Акройда «Клеркенвільські оповіді» як прикладу трансформаційних процесів, що відбуваються під час перекладу культурних кодів. Переосмислюючи класичний твір Дж. Чосера «Кентерберійські оповіді», П. Акройд здійснює своєрідний переклад середньовічного тексту на мову сучасності. Цей переклад не є простим механічним перенесенням, а складним процесом трансформації, адаптації та інтерпретації, що синтезує елементи середньовічної та сучасної культурних традицій.

Актуальність дослідження полягає у розробці нового методологічного підходу до аналізу літературних текстів. Використовуючи поняття «перекладу» як метафору для опису трансформаційних процесів, що відбуваються в літературі, ми досліджуємо, як літературні твори вступають у діалог один з одним, створюючи розгалужені парадигми значень.

Результати. «Клеркенвільські оповіді» П. Акройда є яскравим прикладом того, як метод літературного перекладу може бути використаний для створення оригінального твору, який вступає в інтертекстуальний діалог із класикою, трансформуючи культурні коди минулого і створюючи новий культурний дискурс. П. Акройд не просто копіює стиль Дж. Чосера, а здійснює творчу інтерпретацію його твору, вдихаючи нове життя у середньовічні образи та сюжети. Його роман – це сміливий літературний експеримент, де автор пропонує своє бачення середньовічної Англії та її мешканців.

Структура роману «Клеркенвільські оповіді» ґрунтується на стратегії «децентралізації» нарративу, що контрастує з лінійною композицією «Кентерберійських оповідань». Якщо Дж. Чосер змальовує пізньюсередньовічне англійське суспільство, об'єднане спільною метою паломництва, то Акройд створює мозаїку епізодів, що відображають хаотичний стан Лондона 1399 року, де політичні інтриги та релігійні розколи підривають єдність міста. Концепт паломництва, який у Дж. Чосера слугує організуючим принципом, у П. Акройда трансформується в образ міста, який розпадається на окремі фрагменти. Подорожі клеркенвільських паломників втрачають цілеспрямованість, їх паломництво перетворюється на блукання містом, де

кожен персонаж пропонує свою, часто суперечливу, точку зору на події. Ця трансформація структури, безперечно, пов'язана з інтертекстуальністю роману П. Акройда. Зокрема, організація сюжету та система персонажів чітко вказують на «Кентерберійські оповіді» Дж. Чосера як основний протекст.

Зберігаючи структуру рамкового оповідання, П. Акройд вносить суттєві зміни до сюжетної лінії, послідовності та тематики новел. Замінюючи деякі з оригінальних оповідань Дж. Чосера на власні оповідання (“The Tale of Sir Tomas” та “The Tale of Malibee” на “The Author's Tale”), автор підкреслює особисту інтерпретаційну позицію, стираючи межі історичної достовірності та художнього вимислу. І хоча структура роману П. Акройда зберігає формальну схожість зі структурою «Кентерберійських оповідей» (поділ на окремі оповіді), зміст та функції цих оповідань суттєво відрізняються. П. Акройд створює єдиний, хоча й фрагментарний сюжет, відмовляється від загального прологу, компенсуючи це детальними описами персонажів. Відтак чосерівські паломники перетворюються на індивідуалізованих лондонців, які не лише розповідають історії, а й стають активними учасниками розгортання сюжету.

Йдеться, звичайно, не стільки про буквальный переклад «Кентерберійських оповідей», скільки про їхню адаптацію до сучасних реалій. Трансформуючи образ чосерівських паломників, автор здійснює своєрідний культурний синтез, переносячи їх у сучасний лондонський контекст. Такий підхід дозволяє не лише змістити персонажів у нове соціокультурне середовище, а й реконструювати їхні ролі (якщо у Дж. Чосера паломники є оповідачами, то в П. Акройда вони стають активними учасниками сюжету). Незважаючи на такі зміни, П. Акройд зберігає ключові характеристики чосерівських персонажів – соціальну різноманітність та індивідуальність, – підкреслюючи як відмінності між двома творами, так і їхню глибоку взаємопов'язаність.

Ця трансформація підсилюється цитуванням П. Акройдом фрагмента з поезії В. Блейка, що слугує своєрідною літературною санкцією для його суб'єктивної інтерпретації творчості Дж. Чосера. Посилаючись на авторитет попередника, П. Акройд легітимізує свій текст, підкреслюючи позачасову актуальність чосерівського аналізу людської природи. (У середньовічній літературі автори часто посилалися на попередників, створюючи ілюзію діалогу з ними [4, 30–34]. П. Акройд наслідує цю традицію, стверджуючи, що його роман є не стільки оригінальним твором, скільки продовженням і розвитком «Кентерберійських оповідей».) Відтак, імітуючи літературні стратегії середньовічних поетів, які спиралися на авторитет попередників, П. Акройд надає Дж. Чосеру статус класика, що передбачає необхідність продовження та розвитку його творчості.

Обидва автори звертаються до теми політичної нестабільності та соціальних потрясінь, характерних для кінця XIV століття. Утім П. Акройд, використовуючи прийоми постмодерністської літератури, створює більш песимістичний і гротескний образ епохи. Кон-

цепція «нещасливої удачі» Б. Такман, яка описує XIV століття як період хаосу і нестабільності, слугує ключем до розуміння як творів Дж. Чосера, так і роману П. Акройда. Б. Такман зазначає, що через «різноманітні негаразди» (“plague, war, taxes, brigandage, bad government, insurrection, schism in the Church”) суспільство XIV століття відчуло «божевілья часу» (“a distraught age whose rules were breaking down under the pressure of adverse and violent events” [5, xiii, xiv]). За її словами, цей період був сповнений потрясінь, які призводили до розладу соціальних структур та викликали глибокі переживання у людей. Саме тому П. Акройд обирає XIV століття як тло для свого роману: він бачить у ньому паралелі з сучасністю, підкреслюючи циклічність історії та універсальність людських страждань.

Обидва письменники зображають соціальну та політичну нестабільність кінця XIV століття, хоча й різними художніми засобами. У Дж. Чосера конфлікти розгортаються в рамках паломництва, де персонажі стикаються з вічними питаннями людської недосконалості в нестабільному світі, про що автор зазначає: “The ethical questions it concerns are both the timeless ones of fallible human beings living in an unstable world and those raised by the frightening breakdown of hierarchy and stability in late fourteenth century” [6, 5]. Зберігаючи глибину і багатогранність середньовічних персонажів, П. Акройд акцентує на нездатності своїх героїв “to stay humbly in their social place” [6, 5]. Він переносить дію в міське середовище, де герої заплутуються в інтригах таємного товариства Домінус.

П. Акройд використовує літературну гру, апелюючи до історичного джерела, щоб пояснити походження імен своїх персонажів – листа з 1927 року, знайденого в Лувенському соборі (“within a bundle of ecclesiastical documents in the library of Louvain Cathedral” [7, 212]). Цей лист, авторство якого приписується Вільяму Ексмю, нібито містив список членів організації Домінус та їхніх передречених. Однак історична достовірність цього джерела є сумнівною, на відміну від інших історичних подій, інтегрованих в оповідь, таких як кампанії Генріха Болінброка проти Річарда II. Хоча історична достовірність цього джерела є сумнівною, воно слугує важливим елементом інтертекстуальної гри, яку автор розгортає із «Кентерберійськими оповідями».

Створені П. Акройдом персонажі, як вигадані (сестра Клариса, Гамо Фулберд), так і історичні (Річард II, Генріх Болінброк), демонструють варіативну ступінь аналогічності до чосерівських прототипів. Схожість між персонажами двох творів є відносною і слугує лише відправною точкою для подальших модифікацій. Автор свідомо варіює глибину аналогій, створюючи ефект розмиття кордонів між оригіналом та інтерпретацією. Навіть деталі зображення персонажів, що мають очевидні прототипи, зазнають суттєвих змін.

П. Акройд деконструє традиційний образ ігумені, піддаючи сумніву ідеалізоване уявлення про релігійного діяча. Його ігуменя, позбавлена традиційних для духовних осіб чеснот: “Her monkey sensing her melancholy, clambered upon her shoulders and began with the gold ring

suspended on a silken thread between her breasts. She sang to it a new French song...and then played handy-dandy with a hazelnut. She had entered the House of Mary when still a young girl, and had somehow retained the dazed demureness of her childhood” [7, 2]. Відсутність у цьому образі благочестя, відокремленості від мирського життя чи самозречення створює яскравий контраст із типовим середньовічним уявленням про релігійного діяча.

Образ Мадам Еглантін, запозичений із «Кентерберійських оповідань» Дж. Чосера, також зазнає суттєвої еволюції у творі П. Акройда. Обидва автори підкреслюють пристрасть своїх героїнь до розкоші, проте використовують різні іронічні прийоми. Дж. Чосер контрастує зовнішню пишність пріореси з її нібито «tender herte» [6, 8, v. 150], виявляючи її справжню сутність через дрібні деталі, такі як турбота про собак. П. Акройд, у свою чергу, підкреслює дитячу наївність Агнеси, контрастуючи її з обізнаністю в нових французьких піснях. Якщо у Дж. Чосера іронія досягається шляхом прямого зіставлення зовнішніх проявів та внутрішнього стану, то в П. Акройда вона виникає через авторські коментарі, які контекстуалізують персонажа в широкому соціокультурному полі. Наприклад, згадка про те, що призначення на церковну посаду було скоріше справою сімейної традиції, ніж результатом релігійного покликання («Her aunt had been prioress before her, and she assumed familial responsibility for the acres as well as souls under her care» [7, 1]), викриває соціальні механізми, що стоять за образом благочестивої ігумені.

П. Акройд здійснює індивідуалізацію персонажів, надаючи їм більшої психологічної глибини. Наприклад, ігуменя з «Клеркенвільських оповідань», хоча й має спільні риси з відповідним персонажем у творі Чосера, є більш багатогранним образом. Її здатність розпізнавати маніпуляції (“Agnes looked at her with distaste. She suspected that there was much subtler craft in the young nun’s demeanor, but she could not prove it” [7, 12]) свідчить про розвинену інтуїцію та критичне мислення. Пристрасть ігумені до зеленого кольору, традиційно асоційованого з демонічними силами, у поєднанні з її іншими, здавалося б, суперечливими рисами (ніжний шлунок, запальний темперамент), створює комплексний і багатогранний образ, який виходить за межі традиційної середньовічної типології.

Таким чином, П. Акройд здійснює своєрідний переклад, перекодування, твору Дж. Чосера на мову сучасної культури. Зберігаючи основні ідеї та образи оригіналу, автор вступає в діалог із середньовічною літературною традицією, модифікує деталі зображення персонажів та вводить нові сюжетні лінії. Завдяки використанню інтертекстуальних зв’язків, текст збагачується новими смисловими шарами, що стимулює читача до активної інтерпретації.

Цей процес переосмислення персонажів знаходить своє теоретичне підґрунтя у розвідці “Medieval narrative and modern narratology: Subjects and objects of desire” Е. Вітц, яка виокремлює значущі відмінності у конструюванні персонажів у середньовічній та сучасній літературі [9, 15–17]. У середньовічній літературі,

зазначає дослідниця, персонажі розміщуються на вертикальній осі, що відображає ієрархію моральних якостей, тобто індивідуальність визначається кількістю позитивних або негативних рис. Натомість, сучасні персонажі характеризуються більшою індивідуалізацією та розміщуються на горизонтальній осі, що представляє спектр від типового до унікального. Така відмінність свідчить про еволюцію культурних уявлень про людину: від середньовічної моделі, де індивідуальність підпорядковувалася загальноприйнятим нормам, до сучасної, що прагне відобразити всю складність і багатогранність людської особистості.

Контраст між середньовічним і сучасним розумінням персонажа яскраво ілюструється на прикладі Емнота Галлінга. Переосмислення образу клірика в романі П. Акройда демонструє зміну культурних кодів та уявлень про науку і релігію. На відміну від традиційного чосерівського богослова, Емнот, хоча й зберігає зовнішню схожість (“even leaner than his horse”, “with his pale face and spare frame” [7, 41]), є радше втіленням сучасної фігури вченого, зацікавленого в межах наукового пізнання. Захоплення алхімією та створення вибухової суміші підкреслюють радикальну трансформацію образу, пов’язану зі зміною культурних кодів та уявлень про науку і релігію. Відхід від традиційного образу вченого підкреслює амбівалентність наукового знання, яке може бути як інструментом пізнання, так і засобом руйнування.

Ще одним засобом модифікації персонажів у романі П. Акройда стає трансформація наративних стратегій. Успадковуючи від Дж. Чосера перелік типів духовенства, П. Акройд здійснює значну трансформацію образу хтивого ченця. Вільям Ексмію, створений автором, є складним і багатогранним персонажем, який поєднує в собі риси макіавеллічного інтригана та релігійного фанатика. Його віровчення, засноване на ідеї безпосереднього одкровення (“prompted wholly by the spirit of God, and bound to satisfy the promptings of their nature without any remorse” [7, 37]), та очікування апокаліптичних подій (“Exmewe had persuaded them ... that five London churches or sacred places must be visited by fire or death. Only in this manner could the day of doom be delivered” [7, 39]) надають йому додаткової глибини та психологічної складності, виводячи за межі простих сатиричних зображень, характерних для середньовічної літератури.

Цей новий рівень психологічної глибини персонажів досягається також завдяки тісному взаємозв'язку між їхніми внутрішніми переживаннями та містом, яке стає не просто фоном, а активним учасником сюжету. На відміну від Дж. Чосера, який лише опосередковано згадує Лондон (“London inhabits and influences Chaucer’s work by being translated int’o the variety, energy and openness of Chaucer’s literary forms and diversity of voices”, – зазначає С. Елліс [10, 77]), П. Акройд створює деталізований портрет міста, передаючи його через призму сприйняття різних персонажів. Паломництво в «Кентерберійських оповідях» починається за межами Лондона, а соціальне походження багатьох персонажів

залишається невизначеним [10, 75]. Це свідчить про те, що для Дж. Чосера місто слугувало радше фоном для дії, а не центральним елементом композиції. П. Акройд, у свою чергу, створює багатопланову картину Лондона, де топографія міста визначається через окремі суб’єктивні сприйняття його мешканців. Наприклад, для мельника місто асоціюється із водою: “London is a city of springs and streams” [7, 121], що демонструє фрагментарність та індивідуальність міського досвіду в його романі.

Опис міського пейзажу, який бачить Дама Агнеса де Мордон (“She could see the molt-house with its dovecote, the familiar cart-house, and the turf-house beside the stables. On the western bank of the Fleet river stood the mill-house and, on the other side, a cottage of whitewashed walls and thatched roof which belonged to the bailiff of the convent” [7, 2–3]), набуває символічного значення. Це не просто статичне зображення, а проєкція внутрішнього стану героїні, яка відображає її тривоги та побоювання щодо майбутнього.

Кожна оповідь не лише описує фізичний простір Лондона, але й передає атмосферу міста через деталізований опис звуків та запахів. Так, в оповіді Мароу-тесляра ми чуємо галас будівництва біля собору Святого Павла: “Richard Marrow left the tooth drawer at the mercy of the people, and managed to make his way down St Martin into Old Change. There was much building work here, in the precincts of St Paul’s and the street was filled with cries of Yous! and Yis! and Hoo! The builders’ carts were pulled by horses or by mastiff-hounds, and the labourers played football or sang over their cups in their brief if frequent intervals of rest. It was the way of London” [7, 22]. Цей прийом дозволяє автору відтворити не лише зовнішній вигляд Лондона, але й його внутрішню енергію.

Вихід у Смітфілд стає для Вільяма Ексмію початком захоплюючої подорожі крізь лабіринт вражень, які визначають атмосферу оповіді: “Now that the rain had cleared, Exmewe opened the wicket gate of the priory and walked out into Smithfield. It was not market day but the open space was churned up by horses and carts and wagons of every description; pigs were rooting among the rubbish, and black kites wandered among discarded bones as if they were mourning for London itself. The name of God was all around them – “God save you”, “God’s speed”, “God give you grace”, – muttered casually and under the breath, or cried aloud in greeting, like some susurrus of benevolence from the divine world. The smell of slaughtered animals, coming from the shambles, mingled with human scents as they passed the Broken Seld, the Bell on the Hoop, the Seresinshed, and the Cardinal’s Hat” [7, 18]. Назви таверн, звуки міського життя та вигуки релігійного змісту занурюють читача в повсякденність того часного міста.

П. Акройд відходить від традиційного піднесеного опису міста в жанрі “*encomium civitas*”, обираючи більш реалістичний та динамічний підхід до зображення Лондона та акцентуючи на неприємних деталях міського життя [11, 81]. Як зазначає Дж. Ганім, опис Лондона в «Клеркенвільських оповіданнях» нагадує “*Descriptio*

of London” В. Ф. Стівена (XII ст.), де місто визначається через маршрути його мешканців [11, 79–80]. Акцент на неприємних деталях та динаміці міського життя відрізняє роман П. Акройда від піднесених описів середньовічних міст.

Детальний опис міського простору через рух персонажа є одним із ключових літературних прийомів П. Акройда. Обмежуючи простір Лондона, автор створює відчуття присутності читача в міському середовищі. Маршрут черниці Бріджит, що супроводжує сестру Кларису на таємну зустріч організації Домінус, слугує яскравим прикладом, – кожна вулиця і кожен поворот, яким рухаються героїні, детально описані: “They were traveling south, across Smithfield, along Little Britain and down St Martin’s; as a girl Bridget [the second nun] had walked through these streets with her nurse and companion, Beldame Patience, and their perpetual activity never failed to reassure her. She knew every shop and shack, every shop and tenement, but she was always surprised by the city’s endless life. Then she had been obliged to enter the convent” [7, 205]. Детальне знання маршруту наповнює серце черниці спокоєм і впевненістю, проте її спокій порушує тривога, пов’язана з таємною місією. Цей шлях пробуджує в її пам’яті спогади про минуле, коли вона була частиною динамічного життя міста.

Утім, жвавість лондонських вулиць, яка так тішить черницю, викликає тривогу у сквайра Гібона Магфелда. Спостерігаючи за збудженими містянами, він ставить під сумнів реальність побаченого: “There were citizens moving about from street to street, or from lane to lane, with intense looks of fear and amazement. He observed their faces as he passed them, but he recognised none of them. He was then struck by the curious possibility. What if the figures were created out of panic fear, out of the anger and excitement of the city itself? They might emerge at times of fire or of death, a visible group of walkers in the night. They might appear on the same London streets through all of the city’s history” [7, 163]. Лондон у романі Акройда, пронизаний атмосферою тривоги та невизначеності, переданою через мотиви колективної свідомості та містичних видінь, трансформується зі статичного фону на активного учасника подій, стаючи складним і багатограним організмом.

Як зазначає Дж. Ганім, місто зображене як динамічна система, де відчувається пульс вуличного життя: “the of crowds and their random patterns, of a city enlivened by its small rather than its grandest designs” [11, 85]. Автор майстерно передає амбівалентність образу Лондона,

підкреслюючи як його позитивні аспекти (жвавість, різноманітність), так і негативні (хворобливість, гріховність). Ці контрасти яскраво ілюструють численні цитати з тексту: сестра Клариса говорить про “the old, foul and sick sins of London...” [6, 160], Ексмю називає свої плани “the five wounds of London” [6, 39], а під час випробувань місто описується як “is bracing itself for a fever” [7, 163]. Лондон виступає не лише як статичне тло, а й як активний учасник подій, що впливає на долі героїв і формується під їхнім впливом.

Якщо в творах Дж. Чосера різнопланові персонажі об’єднані спільним шляхом, то в романі П. Акройда єдність персонажів забезпечує спільний досвід життя в Лондоні. Місто, особливо в періоди соціальних та політичних потрясінь, стає потужним фактором, який формує свідомість персонажів і визначає їхні дії. Як зазначає Д. Хіджен, саме Лондон постає як основне джерело урбаністичної тематики в творчості Акройда: “Ackroyd’s revival in his novels of London from different historical periods supplies ‘the thematic energy of his urban art’ [12, 218]. Відтак Лондон в романі «Клеркенвільські оповідання», хоча й вкорінений в історичний контекст, трансформується під впливом літературної традиції, започаткованої Дж. Чосером. Ідентичність міста формується через переплетення фізичного простору, населеного конкретними людьми, з абстрактними ідеями, які накладаються на нього різними соціальними групами. Ця багатогранність Лондона, що виникає на стику реального та уявного, відображає інтертекстуальні зв’язки між творами двох авторів та свідчить про безперервність культурних кодів.

Висновки. Здійснюючи новаторську інтерпретацію «Кентерберійських оповідей» Дж. Чосера, П. Акройд використовує концепцію літературного перекладу для трансформації середньовічних культурних кодів у контекст сучасності. Ключовим результатом стає виявлення процесу індивідуалізації чосерівських персонажів, адаптованих до реалій XIV століття, що демонструє еволюцію культурних уявлень про особистість. П. Акройд успішно деконструє лінійну композицію Дж. Чосера, замінивши її децентралізованим наративом, що відображає фрагментарність та хаотичність міського життя, перетворюючи Лондон на активного учасника сюжету. Цей творчий підхід до інтертекстуальності дозволяє автору не лише продовжити англійську літературну традицію, а й створити оригінальний постмодерністський твір, збагачений новими смисловими інтерпретаціями.

Література:

1. Боговін О. Культурний код як функціональний елемент сучасного літературознавчого дискурсу. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*. Серія: Філологічні науки: зб. наук. ст.] / [гол. ред. В. А. Зарва]. Бердянськ: БДПУ, 2018. Вип. XV. С. 114–119.
2. Bohovin O. The concept of “code” in terminological apparatus of literary methodologies: historiographic aspect (part 1). *Наукові записки*. Випуск 162. Серія: Філологічні науки. Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2017. С. 61–67.
3. Бугрій А. Літературна реконструкція як діалог минулого й сучасного в романі «Щиголь» Д. Тартт. *Studia Philologica*: зб. наукових праць, 2019. С. 106–111.
4. Burrow J. Medieval writers and their work. Middle English literature and its background 1100 – 1500. Oxford-New York, 1990. 176 p.

5. Tuchman B. A distant mirror. The calamitous Fourteenth century. New York: Random House Publishing Group, 1978. 704 p.
6. Chaucer G. The Canterbury Tales. London: Penguin Books, 1996. 342 p.
7. Ackroyd P. The Clerkenwell Tales. London: Vintage, 2004. 224 p.
8. Cooper H. Oxford guides to Chaucer: The Canterbury Tales. Oxford–New York: Oxford University Press, 1989. 452 p.
9. Vitz E. Medieval narrative and modern narratology: Subjects and objects of desire. – New York: New York University Press, 1992. 224 p.
10. Ellis S. An Oxford guide: Chaucer. Oxford University Press. 2005. 668 p.
11. Ganim J. The experience of modernity in late medieval literature: Urbanism, experience and rhetoric in some early descriptions of London / The performance of Middle English culture: Essays on Chaucer and drama in honor of Martin Stevens. Cambridge: D.S. Brewer, 1998. 208 p.
12. Higdon D. Colonising the past: The novels of Peter Ackroyd / The contemporary British novel. Edinburgh, 2005. 250 p.
13. Hutcheon L. A Poetics of postmodernism history, theory, fiction. New York, Routledge, 1988. 283 p.
14. McHale B. Postmodernist fiction. New York: Methuen, 1987. 264 p.
15. Nash C. The unravelling of the postmodern mind. Edinburgh University Press, 2001. 310 p.
16. Onega S., Ganteau J.-M. Transcending the postmodern: The singular response of literature to the transmodern paradigm. Routledge, 2020. 266 p.

References:

1. Bohovin, O. (2018). Kulturnyi kod yak funktsionalnyi element suchasnoho literaturoznavchoho dyskursu [Cultural code as a functional element of modern literary discourse]. Scientific Notes of Berdyansk State Pedagogical University. Series: Philological sciences. Berdyansk: BSPU, Issue XV. Pp. 114–119. [in Ukrainian].
2. Bohovin, O. (2017). The concept of “code” in terminological apparatus of literary methodologies: historiographic aspect (part 1). Scientific notes. Issue 162. Series: Philological sciences. Kropyvnytskyi: V. Vynnychenko Central State Pedagogical University, Pp. 61–67.
3. Buhrii, A. (2019). Literaturna rekonstruktsiia yak dialoh mynuloho y suchasnoho v romani «Shchyhol» D. Tartt [Literary reconstruction as a dialogue of the past and the present in “The Goldfinch” by D. Tartt]. *Studia Philologica*. Collection of scientific papers. Pp. 106–111.
4. Burrow, J. (1990). Medieval writers and their work. Middle English literature and its background 1100 – 1500. Oxford-New York. 176 p.
5. Tuchman, B. (1978). A distant mirror. The calamitous Fourteenth century. – New York: Random House Publishing Group. 704 p.
6. Chaucer, G. (1996). The Canterbury Tales. London: Penguin Books. 342 p.
7. Ackroyd, P. (2004). The Clerkenwell Tales. London: Vintage. 224 p.
8. Cooper, H. (1989). Oxford guides to Chaucer: The Canterbury Tales. Oxford–New York: Oxford University Press. 452 p.
9. Vitz, E. (1992). Medieval narrative and modern narratology: Subjects and objects of desire. New York: New York University Press, 224 p.
10. Ellis, S. (2005). An Oxford guide: Chaucer. Oxford University Press. 668 p.
11. Ganim, J. (1998). The experience of modernity in late medieval literature: Urbanism, experience and rhetoric in some early descriptions of London / The performance of Middle English culture: Essays on Chaucer and drama in honor of Martin Stevens. Cambridge: D.S. Brewer. 208 p.
12. Higdon, D. (2005). Colonising the past: The novels of Peter Ackroyd / The contemporary British novel. Edinburgh. 250 p.
13. Hutcheon, L. (1988). A Poetics of postmodernism history, theory, fiction. New York, Routledge. 283 p.
14. McHale, B. (1987). Postmodernist fiction. New York: Methuen. 264 p.
15. Nash, C. (2001). The unravelling of the postmodern mind. Edinburgh University Press. 310 p.
16. Onega, S., Ganteau J.-M. (2020). Transcending the postmodern: The singular response of literature to the transmodern paradigm. Routledge. 266 p.